

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji

CENTER ZA TUJCE

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o lokaciji:

- ▶ **Tip lokacije:** Center za tujce (Center).
- ▶ **Kategorije oseb, ki jim je bila odvzeta prostost:** tujci in nekateri proslilci za mednarodno zaščito, ki so nedovoljeno vstopili v Republiko Slovenjo.
- ▶ **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost lokacije na dan obiska:** uradna zmogljivost Centra je 180¹ mest. Na dan našega obiska je bilo v Centru 20 tujcev. Od migrantskega vala v septembru 2015 je kapaciteta Centra ostala začasno spremenjena oziroma povečana, in sicer je od 2016 dalje ta kapaciteta 216 mest.

Potek obiska in priprava poročila:

- ▶ Obisk je bil **ne najavljen in opravljen dne 20. 12. 2017.**²
- ▶ **Skupina za obisk:** dva predstavnika Varuha (namestnik varuhinje in svetovalec Varuha) ter dva predstavnika pogodbene nevladne organizacije (Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC).

Pri izvedbi obiska sta (na podlagi pooblastila varuhinje) za potrebe strokovne pomoči na področju spremljanja položaja ranljivih skupin otrok - tujcev ter spodbujanja in zagovarjanja uresničevanja otrokovih pravic sodelovali tudi predstavnica Nacionalnega odbora za UNICEF in predstavnica začasne misije UNICEF Refugee and Migrant Response Slovenia.

- ▶ **Vsebina obiska:** sprejel nas je vodja Centra. Po uvodnem razgovoru smo opravili ogled prostorov ter se pogovorili s posameznimi tujci, ki so to želeli. Po zaključku ogleda je sledil zaključni razgovor.

¹ Ta kapaciteta naj bi bila po pojasnilu vodstva ponovno vzpostavljena v letu 2018.

² Prejšnji obisk Centra je bil opravljen 20. 10. 2016.

► **Poročanje:** poročilo o obisku je bilo poslano na Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ) in Uradu vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov (UOIM) 31. 1. 2018, skupaj s predlogom, da ga obravnava in nam v roku 30 dni sporoči morebitna stališča glede naših ugotovitev; tozadevni odgovor smo s strani MNZ prejeli 12. 3. 2018, torej 40. dan po odpremi, s strani UOIM pa 9. 2. 2018, torej 9. dan po odpremi.

► DPM je posebej pohvalil

- da je bilo realizirano priporočilo DPM iz prejšnjega obiska, da se ob namestitvi prosilca za mednarodno zaščito v Center, pošlje tudi sklep oziroma odločba o nastanitvi prosilca v Center, ter da se s strani odločevalcev iz Azilnega doma poskrbi za (bolj) redno seznanjanje prosilcev glede odločitev oziroma poteka postopka. Vodja Centra je namreč pojasnil, da dejansko v Center prejmejo sklep oziroma odločbo o nastanitvi in, da v Center redno tedensko (krajše obdobje so se sicer ponovno pojavile težave z obiski, vendar so to rešili) prihajajo odločevalci in prosilce seznanjajo o poteku postopka,
- da se mladoletnike (brez spremstva, kot tudi tiste v spremstvu staršev ali sorodnikov) namešča v dva oddelka, in sicer oddelek za mladoletnike brez spremstva in oddelek za ranljive skupine. Takšna namestitvev predstavlja zagotavljanje varnega okolja, v katerem se otrok počuti sprejetega in slišane, kjer ima možnost dostopa do izobraževanja, zdravstvenih in socialnih storitev, prostočasnih aktivnosti ter možnosti in priložnosti, da ponovno vzpostavi stike z družino ali oblikuje novo socialno mrežo ter ob podpori visoko usposobljenih strokovnjakov premisli o lastni prihodnosti,
- kljub temu, da je bil oddelek za mladoletnike prazen (ni bilo nameščenih mladoletnih tujcev, saj so bili ti nastanjeni na oddelku za ranljive skupine), je je bil le-ta čist in urejen,
- da je bil na oddelku za mladoletnike vratih nameščen dnevni red in tedenski program v slovenskem in angleškem jeziku,
- da je bilo pri pregledu prostorov (hodnik, sobe za razgovore, igralnica in sobe za nameščanje tujcev) ugotovljeno, da so ti prostorni, zračni, čisti in lepo urejeni,
- da smo v vseh prostorih, tudi tistih namenjenih za nameščanje mladoletnikov brez spremstva smo opazili, da je na vidno mesto izobešen pritožbeni postopek,
- da je bilo upoštevano priporočilo DPM iz prejšnjega obiska, da se morebitne spremembe standardov količine hrane za tujce natančno prouči, saj do spremembe količine hrane, kljub drugemu dobavitelju hrane, ni prišlo,
- da so jedilniki so še vedno objavljeni v slovenskem in angleškem jeziku,
- da so na steni v jedilnici (poleg delilnega pulta) izobešeni »halal certifikat« z dne 1. 1. 2017 (v angleškem jeziku), s pomočjo katerega se tujci lahko seznanijo, da so mesni izdelki, uporabljeni pri obrokih hrane versko ustrezno pripravljene,
- da so bili prostori sprejemnega oddelka čisti in dobro prezračeni,

- da je bilo realizirano priporočilo DPM iz zadnjih dveh obiskov (v letu 2015 in v letu 2016), da se tujcem v sanitarijah, za potrebe britja, zagotovi možnost uporabe primernih ogledal – ogledal iz poliranega rosfreja, saj je bilo ob tokratnem obisku ugotovljeno, da so v sanitarijah nameščena ogledala iz poliranega rosfreja,
- da s strani nameščenih tujcev nismo slišali pripomb glede nemožnosti uporabe sanitarij, katerih razlog naj bi bile okvare,
- da je bilo realizirano priporočilo DPM iz prejšnjega obiska, da se prostore v čim krajšem času prepleska, saj so bile stene vseh prostorov dejansko pred kratkim prepleskane,
- da se tujci glede zagotavljanja zdravstvene oskrbe niso pritožili in
- da sta na vseh vratih bivalnih prostorov in tudi oddelkov nameščena tako dnevi red aktivnosti za tujce, kot tudi tedenski program dela v Centru (oba prevedena v angleški jezik).

DPM: predlagali smo, da UOIM poskrbi, da se bo v polni meri začel spoštovati oziroma izvajati sklep Vlade RS številka 21400-5/2017/4 z dne 26. 7. 2017, ki opredeljuje, da se mladoletnike brez spremstva (MBS) nastanjuje v dijaški dom Postojna.³

Hkrati smo tudi prosili za sporočilo, v kateri fazi postopka je realizacija druge točke prej navedenega sklepa, ki se nanaša na vzpostavitev systemske nastanitve in obravnave mladoletnikov brez spremstva kot ločene enote za celovito obravnavo glede na njihovo starost.⁴

UOIM: pojasnjujemo, da v zvezi z nastanitvijo MBS je (kot je navedeno v dopisu) Vlada Republike Slovenije sprejela sklep številka 007-235/2016/31 z dne 27. 7. 2017, ki v tretji točki določa, da se do vzpostavitve ustrezne systemske rešitve projekt nastanitve MBS nadaljuje v Dijaškem domu Postojna. V drugi točki pa je določeno, da Vlada Republike Slovenije nalaga UOIM, da do 31. 12. 2018 v sodelovanju z MNZ, Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvom za zdravje vzpostavi systemsko obliko nastanitve m obravnave mladoletnikov brez spremstva kot ločene enote za celovito obravnavo glede na starost.

³ Kot že navedeno zgoraj so bili v Centru v času našega obiska nameščeni trije mladoletniki brez spremstva. Sicer je bilo v času med 1.1. 2017 in 30. 11. 2017 v Centru nastanjenih 39 mladoletnikov (od tega štiri ženske), v starosti od 11 do 17 let, pri čemer je bil povprečni čas njihove nastanitve 11 dni. Podaljšanje povprečnega časa nastanitve mladoletnikov je posledica predvsem zaradi dveh primerov mladoletnikov brez spremstva (v enem primeru je bila nastanitev 46 dni, v drugem pa 24 dni), in sicer zaradi pridobivanja dokumentov ob sodelovanju družine in v drugem primeru pa zaradi spreminjanja izjav in nesodelovanja s skrbnico za posebne primere.

Začasno nameščanje mladoletnikov tujcev (otrok) in mladoletnikov (otrok) brez spremstva je bilo v letu 2016 urejeno s sklepom Vlade RS (sklep) z dne 28. 7. 2016, iz katerega izhaja, da bi bilo potrebno otroke brez spremstva, ne glede na njihov status, namestiti v dijaška domova v Novi Gorici in Postojni. Na podlagi tega sklepa se je mladoletnikom (otrokom), ki so najobčutljivejša kategorija ranljivih oseb, med 1. 8. 2016 in 31.7. 2017 zagotovila nastanitev v prej navedenih dveh dijaških domovih. Vlada RS je izdala tudi sklep številka 21400-6/2016/8 z dne 28. 7. 2016, ki ima naslov »Izvedbena navodila bivanja mladoletnikov brez spremstva v dijaških domovih«, v katerem so urejeni vsi postopki z mladoletnikom brez spremstva (od postopka sprejema v dijaški dom, vlogo zakonitega zastopnika, sklenitve in vsebine nastanitvene pogodbe, postopkov vzgojnega ukrepa ob kršitvah dolžnosti in prepovedi, dokumentacije, prenehanja bivanja v dijaškem domu in posebnosti nastanitve in oskrbe mladoletnikov brez spremstva).

Po tem, ko se je Vlada seznanila z evalvacijo pilotnega projekta nameščanja mladoletnikov brez spremstva in ga prepoznala kot primer dobre prakse, je dne 26. 7. 2017 sprejela nov sklep (številka 21400-5/2017/4), s katerim je namestitve mladoletnikov (otrok) brez spremstva v dijaški dom podaljšala do konca leta 2018, kar opredeljujeta druga in tretja točka novega sklepa, in sicer:

»2. Urad Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov do 31. decembra 2018 v sodelovanju z Ministrstvom za notranje zadeve, Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvom za zdravje vzpostavi systemsko obliko nastanitve in obravnave mladoletnikov brez spremstva kot ločeno enoto za celovito obravnavo glede na njihovo starost.

3. Do vzpostavitve ustrezne systemske rešitve se projekt nastanitve mladoletnikov brez spremstva nadaljuje v Dijaškem domu Postojna znotraj finančne konstrukcije, določene v prilogi tega sklepa. Stroške nastanitve, materialne oskrbe in osebja zagotavlja Urad Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov.«

Iz prej navedenih dveh točk torej izhaja, da bi se morali vsi mladoletniki brez spremstva, ki ne izrazijo zahteve za mednarodno zaščito, takoj še vedno namestiti oziroma nastaniti v dijaški dom Postojna (ne pa tudi več v dijaški dom Nova Gorica), ki ima kapaciteto 28 postelj in za te potrebe 13 zaposlenih. Ob obisku v Centru je bilo ugotovljeno, da dijaški dom Postojna kljub poskusom Centra, da bi se mladoletnike brez spremstva takoj nameščalo v dijaški dom Postojna, takšne namestitve zavrača oziroma jih (še) ne omogoča. Razlog za to naj bi bil v tem, da dijaški dom Postojna nima zagotovljenih ustreznih zdravstvenih služb, predvsem zdravstvene triaže ob prihodu otroka, kjer se izloči prisotnost morebitnih prenosljivih bolezni in drugih zdravstvenih težav.

⁴ Hkrati tudi prosimo za sporočilo, v kateri fazi postopka je realizacija druge točke prej navedenega sklepa, ki se nanaša na vzpostavitev systemske nastanitve in obravnave mladoletnikov brez spremstva kot ločene enote za celovito obravnavo glede na njihovo starost.

V zvezi s spoštovanjem omenjenega sklepa Vlade Republike Slovenije sporočamo, da UOIM omenjen sklep spoštuje in da ni bil seznanjeni s poskusi nameščanja MBS s strani Centra za tujce v Dijaški dom Postojna. Seznanjeni pa smo bili, da MBS v času obravnave na policijski postaji niso zdravstveno pregledani, omenjeni pregledi pa so po našem mnenju nujno potrebni pred nastanitvijo v dijaški dom.

Glede realizacije druge točke omenjenega sklepa pa je UOIM s sklepom o imenovanju, sestavi, nalogah in načinu dela Medresorske delovne skupine za vzpostavitev systemske oblike nastanitve in obravnave mladoletnikov brez spremstva kot ločene enote za celovito obravnavo glede na starost številka 007/343/201/5 z dne 27. 11. 2017 ustanovil Medresorsko delovno skupino za vzpostavitev systemske oblike nastanitve in obravnave mladoletnikov brez spremstva kot ločene enote za celovito obravnavo glede na starost. Naloga medresorske delovne skupine je priprava systemskih oblik nastanitve in obravnave MBS. Skupino sestavljajo predstavniki UOIM, MNZ, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstva za zdravje ter nevladnih organizacij (Slovenske filantropije in Pravno-informacijskega centra). Skupina se je sestala dvakrat, prav tako je opravila dva terenska ogleda različnih institucij z namenom iskanja ustreznih nastanitvenih kapacitet za nastanitev MBS. Ogledali smo si Mladinski dom Jarše ter Krizni center za mlade v Radovljici V prihodnje bodo sledili še podobni ogledi, nato pa se bodo na podlagi ogledanega, dobrih praks, ki obstajajo tako v Sloveniji kot v tujini oblikovali predlogi systemske rešitve nastanitve MBS.

Glede MBS, smo se dodatno obrnili na UOIM in prosili za dopolnitev odgovora oziroma sporočilo razlogov, da UOIM ne poskrbi za vse potrebno (vključno z zdravniško triažo), da bi se

MBS lahko nameščalo v Dijaški dom Postojna, ne da bi bili pred tem nameščeni v Center za tujce.

UOIM je sporočil, da je že v prvem odgovoru pojasnil, da sklep vlade številka 007-235/2016/31 z dne 27. 7. 2017 določa, da se do vzpostavitve ustrezne systemske rešitve projekt MBS nadaljuje v Dijaškem domu Postojna. V drugi točki sklepa pa je določeno, da Vlada Republike Slovenije nalaga UOIM, da do 31. 12. 2018 v sodelovanju z Ministrstvom za notranje zadeve, Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvom za zdravje vzpostavi systemsko obliko nastanitve in obravnave MBS kot ločene enote za celovito obravnavo glede na starost.

UOIM poudari tudi, da se pomanjkljivosti v zvezi z nastanjanjem MBS, ki imajo status ilegalnega tujca zavedajo vsi in bodo le-te upoštewane pri pripravi systemskih rešitev, ki jih bo kot so že sporočili pripravila Medresorska delovna skupina za vzpostavitev systemske oblike nastanitve in obravnave MBS kot ločene enote za celovito obravnavo glede na starost, ki je bila ustanovljena s sklepom številka 007/343/201/5.

DPM: predlagali smo, da se tudi glede namestitev mladoletnikov (otrok) s spremstvom, poskuša poiskati druge alternativne možnosti namestitve, ki bodo bolj upoštevale - spoštovale dobrobit otroka in skrb za njegovo psihično in fizično zdravje ter razvoj.⁵

MNZ: pojasnjujemo, da je bilo v Centru v letu 2017 sprejetih sedem družin, v katerih je bilo skupno 17 otrok. Vse družine so bile v Centru nastanjene samo dan ali dva, saj so bile na podlagi sporazuma o vračanju vrnjene sosednjim varnostnim organom. V času nastanitve pa so dobile vso potrebno oskrbo. V primeru nastanitve mladoletnih tujcev s spremstvom za daljše obdobje, pa si bo Center nedvomno prizadeval najti najboljšo rešitev nastanitve, tudi zunaj Centra, če bodo za to dani pogoji.

⁵ UNICEF je ob tem znova opozoril na nesprejemljivost nameščanja otrok v institucije zaprtega tipa, tudi ko so v spremstvu odraslih oseb. Tudi za otroke, ki so v Centru v spremstvu družin bi bilo potrebno poiskati ustrezne rešitve, predvsem zaradi negativnih posledic, ki jih ima bivanje v zaprti instituciji na psihično in fizično zdravje otrok ter negativno vpliva na otrokov razvoj. Na podlagi tega UNICEF poziva k oblikovanju praktičnih, otroku prijaznih alternativ.

DPM: predlagali smo, da se v spalnicah prostorov, namenjenih za nameščanje mladoletnih tujcev brez spremstva, proučijo možnosti namestitve ustreznih rolojev za zatemnjevanje prostorov.

Prav tako smo predlagali, da se tudi v spalnicah prostorov, namenjenih za nameščanje ranljivih skupin, proučijo možnosti namestitve ustreznih rolojev za zatemnjevanje prostorov.

DPM: predlagali smo, da se ranljivim skupinam, še posebej mladoletnikom brez spremstva, ob sprejemu (četudi tujci ob sprejemu podpišejo obrazec o seznanitvi s pravili bivanja v Centru) jasno predstavi možnost (ne)omejenega dostopa oziroma uporabe zunanjega igrišča (dvorišča) in športnih rekvizitov.⁶

DPM: predlagali smo, da se proučijo možnosti, da se mladoletnikom brez spremstva omogoči, da sami izberejo oblačila in jih zamenjajo takrat, ko sami želijo (če seveda z njimi razpolagajo). Hkrati predlagamo, da se jim pri tem na ustrezen način poskuša zagotoviti potrebno pomoč in podporo. Ob tem bi želeli tudi poudariti, da je sicer Evropskega odbora za preprečevanje mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja (CPT) ob obisku 2017 v 84. točki poročila izrazil pričakovanje, da bo vsem tujim državljanom v Centru dovoljeno nošenje lastnih oblačil.⁷

DPM: predlagali smo, da se proučijo

MNZ: sporočamo, da Center ne beleži pritožb ali predlogov tujcev po zatemnjevanju bivalnih prostorov, bo pa predlog preučil in glede na tehnične možnosti izvedbe ter dejanskih potreb poiskal ustrezno rešitev.

MNZ: sporočamo, da so vse možnosti dostopa do notranjega in zunanjega igrišča ter športnih rekvizitov tujcem, poleg pisnega seznanitvenega obrazca, predstavljene tudi osebno s strani strokovnega osebja Centra med nastanitvenim postopkom in v nadaljevanju bivanja vsakodnevno, ko se izvajajo dnevne aktivnosti.

MNZ: sporočamo, da je mladoletnim tujcem brez spremstva je že sedaj dana možnost, da so lahko v svojih oblačilih. Nedvomno pa je to povezano tudi s tem, v kakšnih oblačilih so tujci sprejeti in kakšne imajo želje. V primeru, ko nimajo dovolj svojih oblačil oziroma le-ta niso ustrezna, se jim omogoči izbira in tudi zamenjava oblačil, ki jih zagotavlja Center. Poleg tega pa imajo možnost izbire tudi oblačil, ki so podarjena s strani humanitarnih organizacij.

MNZ: sporočamo, da glede na dejstvo, da je nastanitev gibalno ali drugače

⁶ V času obiska je bil ob ogledu prostorov opravljen pogovor z mladoletnimi tujci brez spremstva (komunikacija je bila sicer slabša – slabša angleščina), iz katerega je bilo mogoče sklepati, da ti sicer zoper obravnavo in namestitve niso imeli pripomb. Prav tako so mladoletniki pojasnili, da glede načrtovane vrnitve v matično državo nimajo pripomb oziroma so se s tem strinjali. Je pa bilo v pogovoru ugotovljeno, da jim možnost rekreacije na zunanjem igrišču oziroma možnost uporabe zunanjega igrišča (dvorišča) ni bila ponujena oziroma, tudi če jim je bila pojasnjena, tega očitno niso razumeli, saj niso koristili možnost uporabe zunanjega igrišča (dvorišča), temveč so se rekreirali le na notranjem dvorišču.

⁷ Center tudi mladoletnikom brez spremstva (enako kot ostalim tujcem) ob nastanitvi zagotovi nova – čista oblačila in obutev. Zamenjava oblačil, ki jo jih prejeli od Centra je možna po dogovoru s strokovnimi delavci Centra, še posebej po športnih aktivnostih. Oblačila jim prinesejo strokovni delavci, kar pomeni, da mladoletniki brez spremstva na izbiro oblačil nimajo večjega vpliva, prav tako ne čas kdaj si bodo oblačila zamenjali. Oblačila oziroma določen del oblačil sicer lahko zavrnejo in jim nato strokovni delavec/ka priskrbi nadomestno oblačilo. Mladoletniki brez spremstva lahko zaprosijo za nadomestno oblačilo tudi izven predvidenega časa menjave, a morajo za to posebej zaprositi.

možnosti da se vsi prostori namenjeni nameščanju mladoletnikov brez spremstva prilagodijo potrebam gibalno ali drugače oviranih oseb (na primer tudi z oznakami in prilagojenimi gradivi za slepe in slabovidne, dostopom do tolmača za gluhe in naglušne, ipd.).

DPM: predlagali smo, da se dekletom in ženskam zagotoviti neomejen in nenadzorovan dostop do higienskih pripomočkov, kot so higienski vložki, tamponi ali čistilni robčki.⁸

DPM: ponovno smo predlagali, da se proučijo možnosti, da se vsaj kakšen WC opremi z WC školjko, kar je še posebej pomembno za nosečnice.

DPM: predlagali smo, da se na vseh oddelkih prouči možnost namesti nabiralnik za oddajanje pritožb in na katerem bo to ustrezno (več jezično) označeno.

DPM: predlagali smo, da se socialne delavke spodbudi tudi k uporabi drugih metod oziroma postopkom dela, kot so analiza in ocena tveganja ali ogroženosti, izdelava individualnih načrtov dela, ipd.⁹

oviranih oseb izjemno redka, se bo Center v primeru nastanitve takšne osebe maksimalno prilagodil in zagotovil ustrezno nastanitev v ali izven centra ter zagotovil vso potrebno gradivo v ustrezni obliki in vsebini, enako kot do sedaj. Del objekta in infrastrukture je že sedaj prilagojen za gibanje in bivanje gibalno omejenih oseb.

MNZ: sporočamo, da je neomejen dostop do higienskih pripomočkov, kot so higienski vložki, tamponi in čistilni robčki je zagotovljen, saj se ob nastanitvi dekleta in ženske oskrbi s tovrstnimi artikli. Poleg tega pa jim zdravstvena služba zagotavlja navedene artikle po potrebi in kolikor želijo.

MNZ: sporočamo, da bo priporočilo upoštevano ob prvi obnovi oddelka za ranljive kategorije.

MNZ: sporočamo, da so bili nabiralniki za oddajanje pritožb nameščeni na vse oddelke, kjer jih še ni bilo in so ustrezno označeni.

MNZ: sporočamo, da se navedene oblike in metode dela se v Centru izvajajo redno. Dne 18. 12. 2013 je bil v Centru izdelan dokument, številka 007-5/2013/8 (216-01) z naslovom »Individualna obravnava tujcev,« v katerem je zajeta teoretična predstavitev in sama individualna obravnava tujcev v Centru. Individualne načrte dela s tujci pri psihosocialni oskrbi tujcev, strokovni

⁸ Za dekleta in ženske Center zagotavlja tudi dostop do higienskih pripomočkov (npr. higienski vložki v času menstruacije). Dostop do teh pripomočkov je mogoč preko zdravstvenega osebja Centra.

⁹ V Centru je bilo v času našega obiska zaposlenih pet strokovnih delavk (ena na podlagi javnih del), od katerih so imele tri pridobljeno izobrazbo ustrezne smeri (socialno delo). Poleg tega so za mladoletnike brez spremstva skrbele še štiri medicinske sestre.

Strokovne delavke so v Centru prisotne v dveh izmenah in sicer med 7.00 in 15.00 ter med 15.00 in 22.00. Vsakodnevno je zagotovljena ustna predaja dela med izmenama, prav tako se dnevna opažanja beležijo v internem informacijskem sistemu. Ugotovljeno je bilo tudi, da v primeru, če mladoletnik brez spremstva nima finančnih sredstev za nakup telefonske kartice, se mu/ji zagotovi dostop do telefona Centra.

Prav tako je mladoletnikom brez spremstva na voljo individualna psihosocialna podpora, predvsem v obliki spremljanja in razbremenilnih pogovorov. So pa določene specializirane oblike psihosocialne pomoči zaradi jezikovnih omejitev okrnjene. Kot smo lahko ugotovili ob našem tokratnem obisku, strokovne delavke ne uporabljajo različnih orodij kot je analiza in ocena tveganja ali ogroženosti, individualiziran načrt dela, načrt krepitev moči, ipd.

delavci centra že vključujejo v svoje delo. Nujno pa je treba upoštevati dejstvo, da gre v večini primerov za kratkotrajne nastanitve. V primeru daljših nastanitvev se predlagane metode dela upoštevajo in uporabljajo.

DPM: predlagali smo vzpostavitev ustreznega vodenja osebnih spisov mladoletnikov brez spremstva in sicer, da bodo ti vsebovali vso potrebno dokumentacijo (na primer uradne zaznamke, poročila o obiskih centra za socialno delo in zakonite/ega zastopnice/ka, poročila o družinski situaciji, razlogih za migracijo ter poteku migracije, zapisnike timskih sestankov, obrobne zapise in komentarje strokovnih delavk in delavcev, analize in ocene tveganj ter morebitne ogroženosti, ranljivosti, ipd). Hkrati smo predlagali, da se proučijo možnosti, da bi se sistem vodenja primerov smiselno (ustrezno) nadgradil v elektronsko obliko. Tak način bi namreč omogočal vpis strokovnih opazanj in beleženje individualnih ciljev, napredka, izzivov ali težav povezanih s posameznim mladoletnikom brez spremstva, pri čemer bi moral biti dostop do teh beležk (elektronskih osebnih spisov) omejen. V primeru, da pa bi mladoletnih brez spremstva zaprosil za mednarodno zaščito, pa bi bilo mogoče opraviti prenos spisov med institucijami, kar bi zagotovilo ustrezno spremljanje mladoletnika (otroka).¹⁰

MNZ: sporočamo, da Center vodi spis posameznega tujca v skladu s predpisi o pisarniškem poslovanju, kjer so knjiženi in shranjeni vsi dokumenti v zvezi s postopkom (od odločb, zapisnikov, dopisov, uradnih zaznamkov, poročil, izjav....). Poleg tega ima Center že vsa leta urejeno in elektronsko vodeno »mapo« za vsakega nastanjenega tujca, v katero posamezne službe Centra v času nastanitve vpisujejo vse aktivnosti, razgovore, posebnosti, ipd.

¹⁰ Ob obisku smo preverili tudi vodenje osebnih spisov mladoletnikov brez spremstva. Ugotovljeno je bilo, da se le-ti vodijo v ločenih mapah, ki so shranjene v skupnem fasciklu. V vsakem osebnem spisu se nahajajo relevantne odločbe, izjave o predaji in hrambi osebnih stvari s popisom stvari ter uradni zaznamki Policije. V osebnih spisih pa ni bilo (uradnih) zaznamkov strokovnih služb, zapisnikov timskih sestankov ali dokumentacije vezane na postopke ocene največje koristi otroka, ocene in analize ranljivosti otroka, zaznamkov o pogovorih z otrokom, individualnih ciljih ali sprejetih odločitvah. Pregledani osebni spisi prav tako niso vsebovali podatkov ali informacij v obliki uradnih zaznamkov, sklepov ali relevantnih odločb, vezanih na zaključek postopkov.

Ob obisku smo opravili vpogled treh spisov mladoletnikov brez spremstva (ti so bili v času obiska še v Centru), štiri naključno izbrane spise mladoletnikov brez spremstva (državljeni Sirije, Eritreje in Afganistana ter državljanka Bosne in Hercegovine, ki jih ni bilo več v Centru) in šest spisov prosilcev za mednarodno zaščito z omejitvijo gibanja. Pri pregledu spisov je bilo ugotovljeno, da so ti zgledno urejeni, vendar zelo »skopi«, saj se je v njih nahajali le naslednji podatki:

- uvodni list z osnovnimi podatki,
- odločba o nastanitvi v Centru,
- uradni zaznamek o nevlolitvi obdolžilnega predloga,
- odločba o vrnitvi,

DPM: izrazili smo pričakovanje, da bo dejansko v najkrajšem času prišlo do načrtovane prenove moškega oddelka in s tem izboljšanja razmer za nameščene tujce. V okviru te prenove priporočamo razmislek o ureditvi odprte brezžične povezave do spleta.

DPM: nameravano ureditev fitnesa na notranjem igrišču smo pozdravili in hkrati izrazili pričakovanje, da bo le ta urejen v čim krajšem času in da bo tujcem obisk le-tega omogočen neomejeno.¹¹

DPM: predlagali smo, da bi se glede na kadrovske zmožnosti, proučila možnost, da bil tujcem (glede na konstantno majhno število nameščenih tujcev) v dnevnem času omogočen neomejen dostop na zunanje površine oziroma več kot eno uro.

DPM: predlagali smo, da se prouči možnost, da bi se dnevni red oziroma vsaj predviden čas za zunanje obiske, objavil na spletni strani, kjer je tudi sicer Center predstavljen.

DPM: glede varovane sobe smo ponovili priporočilo iz prejšnjega obiska, in sicer, da je potrebna podrobnejša opredelitev varovane sobe (vsaj njena opremljenost) in zakonska ureditev le-te v primeru uporabe za namen discipliniranja ali ločenega bivanja.¹²

DPM: predlagali smo, da se proučijo

MNZ: sporočamo, da je javno naročilo glede obnove moškega oddelka v fazi izbora izvajalca obnovitvenih del. Začetek obnovitvenih del se pričakuje v mesecu maju 2018. V sklopu obnove moškega oddelka je predvidena tudi t. i. komunikacijska soba, kjer bodo imeli nastanjeni tujci, v skladu s hišnim redom, dostop do računalnika, spleta in komunikacije preko lastnih mobilnih telefonov.

MNZ: sporočamo, da bo navedena fitnes naprava nameščena na notranjem igrišču v mesecu marcu 2018.

MNZ: sporočamo, da bo Center glede na kadrovske možnosti tujcem omogočal dostop na zunanje površine, kar pa ne pomeni neomejeno, saj se je treba prilagajati in upoštevati ter zagotavljati izvajanje tudi drugih dnevnih aktivnosti.

MNZ: sporočamo, da bo navedeno priporočilo realizirano v mesecu marcu 2018.

MNZ: sporočamo, da bo Policija predlagala spremembe Zakona o tujcih, med katerimi je tudi predlog o uporabi posebej varovane sobe, za namen ločenega bivanja ob ponavljajočih kršitvah pravil bivanja.

MNZ: sporočamo, da je Center predlog za popolnitev prostih delovnih mest

-
- potrdilo o odvzemu in hrambi predmetov,
 - depeša o policijskem postopku po prijettu in
 - zaprosilo za izdajo potnih listov, poslano na veleposlaništvo.

V spisih smo tako pogrešili zapise, ki bi se nanašali na ugotavljanje vidikov ranljivosti, prav tako v večini pregledanih spisov nismo zasledili podatkov o tem, kako se je primer zaključil (npr. ali in kdaj je bila oseba izpuščena, ali predana drugi državi...).

¹¹ Vodja Centra je tudi pojasnil, da je bilo tudi notranje igrišče od prejšnjega obiska prenovljeno. Nadalje je navedel, da v nadaljevanju nameravajo pod delno pokritim delom notranjega igrišča za tujce urediti manjši fitnes

¹² Glede namestitev v t. i. varovane sobe je vodja Centra pojasnil, da od prejšnjega obiska ni prišlo do sprememb oziroma ta še ni bila zakonsko urejena. Do zakonske opredelitve t. i. varovane sobe naj bi prišlo ob spremembi Zakona o tujcih, za kar so po pojasnilu vodje Centra že pripravili predloge in jih posredovali pravni službi.

možnosti, da bo v čim krajšem času opravljena popolnitve nezasedenih delovnih mest v novo ustanovljeni notranji organizaciji SESVT.¹³

posredoval pristojni enoti za kadrovska vprašanja na Generalni policijski upravi. Glede na trenutno stanje kadrovske zasedenosti oziroma popolnjenosti delovnih mest v policiji in operativnih potreb policije na posameznih področjih dela v policiji (migracije, promet, kriminaliteta je bilo dogovorjeno, da se bodo nezasedena delovna mesta popolnila z novimi generacijami policistov, ki bodo zaključili višjo policijsko šolo (generacija zaključila šolanje junija 2018). Seveda pa bo popolnitev odvisna od prioritete potreb po policistih v posameznih enotah. Do takrat pa se kadrovski manko Specializirane enote za varovanje, spremstva in vračanje tujcev, v primeru povečane potrebe po dodatnih policistih, rešuje s premestitvami policistov za določen čas iz manj obremenjenih enot.

¹³ Glede zasedenosti delovnih mest uniformiranih delavcev vodja Centra pojasni, da je dejansko največji manko v mesecu juliju 2017 ustanovljeni notranji organizaciji enoti Centra z nazivom Specializirana enota za spremstva in vračanje tujcev (SESVT), v kateri je od sistemiziranih 43 delovnih mest zasedenih le 26 delovnih mest.